

SISÄMINISTERIÖ

29.08.2014

INRIKESMINISTERIET

Lausunto: Päätöksiä turvallisuudesta

KH § 156
(valm. Mikko Saari)

Sisäasiainministeriö on pyytänyt kunnilta lausuntoa suunnitelmaan, jonka mukaan kuntien turvallisuussuunnittelu kytkettäisiin osaksi kuntien sähköisen hyvinvointikertomuksen laadintaa. Käsiteltävän lausunnon valmistelussa on kuultu Kajaanin kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmää, jonka tehtävänä on laatia kaupungin hyvinvointikertomus.

Hyvinvointikertomus

Kuntalain (17.3.1995/365) 1 §:n mukaan kunnan tehtävä on edistää asukkaidensa hyvinvointia. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on jatkuvaa ja tietoista toimintaa, ja tästä huolehtiminen on kunnan jokaisen hallintoalan tehtävä. Terveystieteiden laaki (1326/2010, § 12) velvoittaa kunnat valmistelemaan hyvinvointikertomuksen vähintään kerran valtuustokaudessa.

Sähköisen hyvinvointikertomuksen merkitys tulee jatkuvasti kasvaamaan kunnissa paremman asiakastuntemuksen sekä tiedolla johtamisen ja sitä kautta paremman tuottavuuden aikaansaamiseksi. Hyvinvointikertomus on laajasti kuntien käytössä ja edistyksestä on se, että kunnan väestön ja eri väestöryhmien tarpeita ja terveyden ja hyvinvoinnin tilaa on alettu tarkastelemaan poikkihallinnollisesti. Sähköinen hyvinvointikertomus on tulevaisuudessa yksi keskeinen johtamisen ja palvelujen kehittämisen väline. Kyse on paremmasta asiakastuntemuksesta sekä tuottavuutta edistävästä tiedolla johtamisesta.

Lausunnolla olevan esityksen tavoite ja tausta

Päätöksiä turvallisuudesta -raportin laatineen työryhmän tehtävänä on ollut laatia esitys, jossa kuvataan ja arvioidaan:

- mitä turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta kuvaavia tekijöitä ja indikaattoreita tulisi sisällyttää sähköiseen hyvinvointikertomukseen
- laatia kuvaus perusteluineen siitä, mitkä hyvinvointiin ja terveyteen liittyvät indikaattorit ovat ennalta ehkäisevän turvallisuustyön kannalta keskeisiä
- millainen turvallisuutta koskeva osuus sähköisessä hyvinvointikertomuksessa voisi olla ottaen huomioon jo laaditut sähköiset hyvinvointikertomukset
- miten aluehallintovirastot voisivat hyödyntää sähköistä hyvinvointikertomusta alueellisessa turvallisuustyössä ja paikallisen turval-

lisuustyön edistämisessä.

Turvallisuussuunnittelu ei ole kunnan lakisääteinen velvoite, mutta sen merkitys on kasvanut 2000-luvun aikana. Kuten raportissa todetaan, kyse on ennen kaikkea oikeasuuntaisen turvallisuuden tunteen rakentamisesta. Ihmisten liikkuvuus on lisääntynyt kaikilla elämän osa-alueilla. Tiedon kulku ja tiedon saanti ovat samaan aikaan nopeutuneet ja kasvaneet merkittävästi. Yhteiskunnallinen muutos on johtanut heikentyneeseen turvallisuuden tunteeseen ja ajoittain jopa ihmisten turvallisuutta vaarantaviin tapahtumiin. Tämä vuoksi eri hallinnon alat laativat säännöllisesti turvallisuussuunnitelmat turvallisuuden, palvelujen sujuvuuden, sekä ihmisten oikeusturvan edistämiseksi.

Kuntien tekemät eri palveluja koskevat päätökset vaikuttavat keskeisesti siihen, miten turvallinen kunta on nyt ja tulevaisuudessa ja miten turvallisesti kuntalaiset sen kokevat. Resurssien oikean suunnittamisen ja tehokkaan käytön kannalta on olennaista, että turvallisuutta koskevat päätökset perustuvat tietoon, jota esimerkiksi tunnusluvut ja mittarit tuottavat. Sähköiseen hyvinvointikertomukseen sisältyy paljon indikaattoreita, jotka ovat hyödyllisiä turvallisuutta koskevien päätösten valmistelussa ja suunnittelussa.

Turvallisuutta kuvaavien indikaattoreiden kytkeminen osaksi hyvinvointikertomusta

Hyvinvointia kuvaavat mittarit ovat turvallisuuden kehittymistä ennakoivia mittareita. Kajaanissa hyvinvointikertomuksen kautta tuotettu tieto on liitetty osaksi vuotuista talousarviota. Raportissa todetaankin, että sähköinen hyvinvointikertomus on oltava osa kunnallista päätöksentekoa. Se toteuttaa kunnan strategiaa ja ohjaa toiminnan ja talouden suunnittelua. Sisällyttämällä turvallisuutta kuvaavia mittareita, tavoitteita ja toimenpiteitä hyvinvointikertomukseen edistetään sitä, että kuntalaisten turvallisuus ja hyvinvointi kehittyvät.

Raportissa todetaan oikein, että kuntien suunnitteluvaroitteiden kasvu ja mahdollisesti jähmeät organisaatorakenteet ovat johtaneet siihen, että toimeenpanosta ei aina voida huolehtia riittävästi. Suunnitelmien tai ohjelmien toimeenpano jää heikoksi. Suunnittelua tulisi kehittää niin, että asioita tarkastellaan enemmän palvelun käyttäjän näkökulmasta ja laajempina kokonaisuuksina. Viranomaisten organisaatorakenteet eivät saisi olla kansalaisten kannalta tärkeiden palvelujen ja toimintojen suunnittelua ohjaava tekijä.

Kunnan suunnittelu- ja raportointivelvoitteet ovat laajat. Myös kuntaorganisaatiot ja eri hallintokuntien asemoituminen päätöksenteon näkökulmasta vaihtelee kunnittain ja alueittain. Kainuussa sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymä-mallissa kunnan ja kuntayhtymän välinen yhteistyö on haasteellista, koska kuntayhtymä vastaa alueelli-

sesti laajan ja harvaanasutun alueen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisestä. Sujuva, tavoitteita ja johtamista yhteen sovittava poikkihallinnollinen työ vaatii erityistä huomioita kunnan ja kuntayhtymän välillä toimiakseen.

Velvoite laatia valtuustokautta koskeva ja vuosittain tarkennettava hyvinvointikertomus on mahdollisuus suunnitteluvetoitteen yhteensovittamiselle. Työryhmän raportissa esittämä näkemys suunnitteluvetoitteen yhteensovittamisesta on ajankohtainen kuntakentän resurssien ja palvelujen kehittämisen sekä vaikuttavuuden näkökulmista. Tietoon perustuva ja eri toimijoiden resursseja yhdistävä ja yhteisesti suunniteltu toiminta on taloudellisesti järkevää. Näin välteään päällekkäisyyksiä ja ennaltaehkäistään hyvinvointiin perustuvia turvallisuusongelmia, joiden hoitaminen on jälkikäteen kallista. Se, miten suunnitteluvetoitteet toteutetaan, perustuu kunnan omaan harkintaan sekä hallintokuntien keskinäisen yhteistyön laatuun.

Työryhmän mietinnössä esitetään oikeasuuntaisesti, että hyvällä ja hallintokuntarajat ylittävällä turvallisuussuunnittelulla voidaan edistää kuntalaisten hyvinvointia sekä sitä kautta myös alueen elinvoimaisuuden kasvua. Hyvinvointikertomus on asiakirja, jossa hyvinvointia tarkastellaan riittävän yleisellä tasolla. Hyvinvointikertomuksen laadinta ei kuitenkaan sulje pois tarkempien hyvinvointia edistävien suunnitelmien laadintaa. Koska tietyt turvallisuusuhkat ovat keskeisiä uhkia kuntalaisten hyvinvoinnille, on turvallisuussuunnittelun kytkeminen osaksi hyvinvointikertomuksen laadintaa suositeltavaa.

Hyvinvointikertomustyössä kunnan keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat kunta- tai kuntayhtymäorganisaation tahojen lisäksi poliisi, työvoimahallinto sekä erilaiset järjestöt. Hyvinvointikertomusta laaditaan yhteistyössä näiden toimijoiden kanssa, jolloin päästään tilastojen taakse reaali maailman ilmiöihin. Kunnassa on oltava ajantasainen tietoisuus mm. alueen rikollisuudesta, alkoholinkäytöstä sekä väkivallan kokemisesta eri väestö- ja ikäryhmissä. Hyvinvointia ja turvallisuutta heikentävien ilmiöiden taustat ymmärtäen osataan kohdentaa oikeat toimenpiteet ja oikea toiminnan resursointi ongelmien vähentämiseksi ja suotuisan kehityssuunnan aikaansaamiseksi. Raportissa kuvattu esitys poliisin tulostietokantojen käytöstä on aiheellinen. Kunnat pystyvät näin vastaamaan osaltaan mahdollisimman reaaliaikaisesti ja jopa nykyistä paremmin ympäristössä ilmenevien ongelmien vähentämiseen.

Raportissa esitetyt mittarit turvallisuustilanteen kuvaamiseksi kunnassa ovat kaikkiaan relevantteja. Hyvinvointikertomuksen luonteen mukaisesti kunnalla tulee olla kuitenkin valtuudet päättää, kuinka laajasti se haluaa tai näkee tarpeelliseksi kuvata hyvinvointia indikoivia teema-alueita ja niihin liittyviä mittareita. Sama kunnan harkinta pätee myös turvallisuussuunnitelman liittämiseen osaksi hyvinvointikertomusta.

Lisätietoja asiasta antaa sivistysjohtaja Mikko Saari,
p. 044 7100 235 tai etunimi.sukunimi@kajaani.fi .

Kaupunginjohtajan ehdotus: Kajaanin kaupunginhallitus antaa asia-
ta sosiaali- ja terveysministeriölle esittelytekstin mukaisen lausun-
non.

Kaupunginhallitus: Hyväksyi.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oi-
keaksi todistaa Kajaanissa 28.8.2014.

Tuija Aarnio
pöytäkirjanpitäjä

OIKAISUVAATIMUS- JA VALITUSKIELTO

§:t 149 - 152, 156

Kuntalain 91 §:n mukaan tähän päätökseen ei voida hakea muutosta.

Kuntalain 91 §:n mukaan päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta. Oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus voidaan tehdä vain kunnan viranomaisen asiaa koskevasta lopullisesta päätöksestä.